สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

เฉลิม ธนาวุฒิกูร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

เฉลิม ธนาวุฒิกูร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

EDUCATIONAL ADMINISTRATION ACCORDING TO SELF-SUFFICIENT ECONOMY PHILOSOPHY OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN MAE AI DISTRICT UNDER THE CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

CHALERM TANAWUTTIKUL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration
May 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ของ เฉลิม ธนาวุฒิกูร

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง: สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ผู้ศึกษาค้นคว้า: เฉลิม ธนาวุฒิกูร, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 226 คน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติหาค่าการทดสอบเอฟ (F-test) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานรองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

Title: EDUCATIONAL ADMINISTRATION ACCORDING TO SELF-SUFFICIENT ECONOMY PHILOSOPHY OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN MAE AI DISTRICT UNDER THE CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

Author: Chalerm Tanawuttikul, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: The School Administration, Sufficiency Economy Philosophy

ABSTRACT

The objectives of this research 1) were to study the state of educational institution administration according to the sufficiency economy philosophy of educational institutions in Mae Ai District. Under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3 2) to compare the state of educational institution administration according to the sufficiency economy philosophy of educational institutions in Mae Ai District. Under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, classified by educational level and work experience The sample group used in this research were educational institute administrators. and teachers at schools in Mae Ai District Chiang Mai Province Under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office, Area 3, the number of 226 people was determined according to the tables of Krejcie and Morgan. and using a simple random sampling method (Simple Random Sampling). The instrument used in the research was a questionnaire. The analysis result was a concordance index of 1.00 and a confidence value of 0.88 in the whole version. The statistics used in the data analysis were frequency distribution. Percentage Mean Standard Deviation The statistic was used to find the (F-test). If the difference was found to be statistically significant .05, the mean difference was analyzed for each pair. using LSD (Least Significant Difference) multiple comparison statistics. The results of the research were as follows: 1) The state of educational establishments under the Sufficiency Economy Philosophy of educational institutions in Mae Ai District. Under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, the overall level was at a high level in all 4 aspects. The aspect with the highest average was administration, followed by academic administration. The aspect with the lowest average was general administration. 2) Comparison of educational institution administration conditions according to the sufficiency economy philosophy of educational institutions in Mae Ai District. Under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, classified by educational level and work experience Both overall and each aspect are different

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายคุณภาพนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายประเสริฐ พอนา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยบอน จังหวัดเชียใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และนายณัฐกิตติ์ กันทะศร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าบง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านในโรงเรียนอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เฉลิม ธนาวุฒิกูร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ญ

สารบัญภาพ ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

สมมติฐานการวิจัย 4

ขอบเขตของการวิจัย 4

นิยามศัพท์เฉพาะ 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง 9

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 19

การบริหารโรงเรียนศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 35

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 49

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย 52

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย 54

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง....54
เครื่องมือการวิจัย....54
การเก็บรวบรวมข้อมูล....56
การวิเคราะห์ข้อมูล....56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล....57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน....60
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3....62
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน....73
บทที่ 5 บทสรุป....84
สรุปผลการวิจัย....84
อภิปรายผลการวิจัย....90
ข้อเสนอแนะ....98
บรรณานุกรม....101
ภาคผนวก....107
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ....108
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย....109
ภาคผนวก ค ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม....117
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป....125

ประวัติผู้วิจัย 138

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 61

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวม 62

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการ 63

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ 65

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคล.....68

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป 71

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา (n = 226).....73

ตาราง 8 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา.....75

ตาราง 9 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา.....76

ตาราง 10 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา.....77

ตาราง 11 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา.....78

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกประสบการณ์การทำงาน (n = 226) 79

ตาราง 13 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 80

ตาราง 14 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 81

ตาราง 15 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 82

ตาราง 16 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 83

ตาราง 17 แสดงผลดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....117

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย 53

ภาพ 2 แสดงความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ..... 125

ภาพ 3 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 125

ภาพ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน..... 126

ภาพ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านระดับการศึกษา 126

ภาพ 6 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประสบการณ์การทำงาน..... 126

ภาพ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหาร สถานศึกษาตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา 128

ภาพ 8 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษาภาพรวม 129

ภาพ 9 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษารายด้าน.....131

ภาพ 10 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานภาพรวม 132

ภาพ 11 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานรายด้าน 135

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนเพราะการพัฒนาผู้เรียน เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาคนในชาติและการพัฒนาคุณภาพของคนก็ขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน นำคนไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์สังคมเพื่อพัฒนาชาติ (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2560, หน้า 3) ในด้านผู้บริหารโรงเรียนยึดแนวทางการบริหารที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดนโยบายบริหารและพัฒนาโรงเรียนพร้อมทั้งแนะนำว่า ถ้าจะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ต้องเตรียม 3 ด้าน ประกอบด้วย ต้องสร้างสังคมในสถานศึกษาให้เป็นสังคมที่ใช้วิชาการเพื่อการวางแผนและการปฏิบัติหากจะนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนต้องเป็นการบริหารฐานความรู้ ต้องสร้างสังคมในสถานศึกษาให้เป็นสังคมคุณธรรมก่อนและต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสถานศึกษาให้มีความเพียร ขยัน อดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (เกษม วัฒนชัย, 2561, หน้า 14) มีการอบรมสอดแทรกหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับครูและนักเรียน ครูต้องเป็นผู้เริ่มประพฤติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในการดำรงชีวิต (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2560, หน้า 16)

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 23) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2550–2554 โดยมีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดและในกำกับร่วมประสานความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และกำหนดแผนดำเนินงานหลักไว้ 4 ประการ คือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่าย การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ 2) การนำสู่การปฏิบัติ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและ 4) การติดตามประเมินผลโดยการพัฒนาดัชนีตัวชี้วัดความพียงพอของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน การประเมินผลนักเรียน นักศึกษาและประชาชนที่รับ

บริการจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติยังโรงเรียนในสังกัด โดยได้กำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้กำหนดยุทธ์คุณธรรมนำความรู้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ คือ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลักธรรมาภิบาล ความสมานฉันท์ คุณธรรมตามหลักสูตรและคุณธรรมที่คัดสรร กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนคนไทยให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียงสู่สถานศึกษาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียงมาเป็นนโยบายสำคัญในการประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาเป็นการตอบสนองแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 33) สถานศึกษาจึงควรมีการจัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและการจัดระบบบริหารจัดการโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่เสมอขั้นตอนในการดำเนินการคือกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและ

ส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหรือเพิ่มเติมโครงการกิจกรรมและปรับแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการของสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน สถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีความต้องการที่จะนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช สู่กิจกรรมการเรียนและนำไปปฏิบัติในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียนเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จัดการแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา เช่น ป้ายนิเทศ ศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย มีข้อจำกัดทางด้านสภาพแวดล้อม จึงส่งผลให้การจัดหาและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนนั้นยังไม่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน เช่น นักเรียนมาโรงเรียนสาย นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้ง นักเรียนออกระหว่างภาคเรียนและเรื่องยาเสพติด เป็นต้น ส่งผลทำให้ต้องมีการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิต แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2564, สื่อออนไลน์)

จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญถึงแนวคิดในการศึกษาสภาพการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลแลกเปลี่ยน เรียนรู้จะช่วยให้เยาวชนนำพาตนเองและสังคมไทยไปสู่ความสมดุลและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้และเพื่อพัฒนาโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่างกัน

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน ครูผู้สอนสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 469 คน รวมเป็นจำนวน 506 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 226 คน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงในธีรวุฒิ เอกะกุล, 2560, หน้า 65) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการจัดการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตามขอบข่ายงานในสถานศึกษา

ที่ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม คือ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้คำนิยามศัพท์ ดังนี้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนไทยสังคมไทยเพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุทางด้านสังคม ทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม ถ้าใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตก็จะสามารถอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกิจกรรมการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายของงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกชั้นทุกกลุ่มสาระอย่างครอบถ้วนตามหลักความพอประมาณ ส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับวัสดุธรรมชาติอย่างมีเหตุผลเลือกพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันตนเองในชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจนตามหลักสูตรแกนกลางโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้กำหนดกิจกรรมทางวิชาการให้สามารถยืดหยุ่นทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนโยบายเป้าหมายมุ่งนั้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับ

การศึกษาอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการนำคุณธรรมนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาแนวการแนะแนวทางการศึกษาต่อให้ผู้เรียน ส่งเสริมให้จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้ และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับมาตรการการใช้ทรัพยากร การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ กำหนดแผนงานกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณโดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลัก บริหารจัดการงบประมาณอย่างมีเหตุผลแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้งบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ ใช้หลักการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารงบประมาณมีความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ

ด้านการบริหารบุคคล หมายถึง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้ และหลักคุณธรรมมาบูรณาการกับการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ จัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังของสถานศึกษาให้พอดีกับปริมาณงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริมสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดระเบียบในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัย กำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ตรวจสอบได้

ด้านงานบริหารทั่วไป หมายถึง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักเหตุผล หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน หลักความรู้ และหลักคุณธรรมมาบูรณาการการบริหารที่มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ มีการวางแผนที่เน้นความคุ้มค่า และผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ประชุมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยทุกครั้งก่อนปฏิบัติงานตามแผน บริหารการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่ บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างปลอดภัย บริหารจัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมครูผู้สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

เป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งานส่งเสริมความรู้ในการใช้บริหารเทคโนโลยีสารสนทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาบริหารจัดการวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากร

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ปีการศึกษา 2564

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ปีการศึกษา 2564

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 36 โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ทราบผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
    2.1 ความเป็นมาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
    2.2 แนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
    2.3 ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
    2.4 องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
    2.5 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
    2.6 เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
    3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
    3.2 ความหมายของการบริหารการศึกษา
    3.3 หลักการบริหารสถานศึกษา
4. การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
    4.1 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา
    4.2 การบริหารงานวิชาการ
    4.3 การบริหารงานงบประมาณ
    4.4 การบริหารงานบุคคล
    4.5 การบริหารงานทั่วไป
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดและหลักการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 34) ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ประเทศไทยจะยังคงประสบสภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประทศ อาทิ กระแสการปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสภาวการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิตความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้

1. การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
3. การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ
4. การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืนโดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของประเทศ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2559, หน้า 22)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้กับคนไทยทั้งประเทศผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่พ.ศ. 2542 ภายหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินครั้งใหญ่ในเอเชียหรือเรียกทั่วไปในประเทศไทยว่าวิกฤตต้มยำกุ้ง เพื่อเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติให้กับประชาชน

คนไทยได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่ถาโถมเข้ามาอย่างรวดเร็ว

ราว 1 ทศวรรษต่อมาได้พิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทุกระดับทั้งระดับนักเรียน ครูบาอาจารย์ ครอบครัวชุมชน บริษัทและองค์กรต่าง ๆ ได้สร้างความเข้มแข็งหรือที่เรียกว่าภูมิคุ้มกันในหลาย ๆ ด้านให้กับทุกภาคส่วนเพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ประชาชนห่างไกลความยากจน ชุมชนและองค์กรมีความเข้มแข็งส่งเสริมให้ธุรกิจเอกชนมีธรรมาภิบาลนำพาคนไทยและประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤติในทุก ๆ ด้านและเจริญก้าวหน้าได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้หลายฝ่ายต่างเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางออกไปให้มากที่สุด โดยสถานที่ที่เหมาะสมในการหว่านเมล็ดพันธุ์อันทรงคุณค่าแห่งปรัชญานี้คือ สถานศึกษาของเยาวชนจึงเป็นที่มาของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติภารกิจ เช่น ในการบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณการศึกษา การจัดการสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัยพอเพียง (Sufficiency Mindset and Behavior) สามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายให้มีการพัฒนาและขยายผลให้มีสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือที่รู้จักกันในชื่อสถานศึกษาพอเพียง นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และวิทยากรขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานและพัฒนาเครื่องมือประเมินสถานศึกษาพอเพียง ผู้ประเมินทุกสังกัดตลอดจนระเบียบวิธีการและเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้การประเมินสถานศึกษาพอเพียงเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพจากความมุ่งมั่นและทุ่มเทเอาใส่ใจของทุกฝ่ายทำให้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีสถานศึกษาพอเพียงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนตุลาคม 2558 พบว่า มีสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดต่าง ๆ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงแล้วทั้งสิ้นถึง 18,699 แห่ง จาก 37,740 แห่งคิดเป็นร้อยละ 49.5 ของโรงเรียนทั้งหมด

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 40)

การพัฒนาในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้นพื้นฐานการพึ่งตัวเองเป็นสำคัญ โดยพยายามนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็จะต้องไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม และถ้าหากเป็นไปได้ต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ขึ้นมาด้วยหรือเป็นการพัฒนาที่เพิ่มพูนในทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นทุนมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยความเพียร ความสมารถ สติปัญญาและการพัฒนาจิต ทุนสังคม คือ การช่วยเหลือเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์สุจริตที่ก่อให้เกิดการร่วมมือ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และส่วนรวม ทุนทางด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเกิดสถานการณ์ดังกล่าวได้จะต้องปราศจากซึ่งความโลภหรือความเห็นแก่ตัวมากจนเกิดไป ซึ่งจะทำให้เราสามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยรู้จักพอ คือ พอมีพอกินหรือพอมีพอใช้และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับการพัฒนาประทศโดยรวมจะต้องมีการพัฒนาเป็นขั้นตอนโดยใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่แต่ละขั้นตอนของการพัฒนา (อภิชัย พันธเสน, 2560, หน้า 23)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550–2554) นำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางโดยมุ่งพัฒนาสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งในแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการลดความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 27)

แนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (ปรียานุช พิบูลสราวุธ, 2560, หน้า 15) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งมั่นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนากล่าวคือเป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

หลักแนวคิดของการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2560, หน้า 33)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตความอดทนและความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

จากหลักคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือการพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนของบุคคลในทุกระดับชั้น

ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2560, หน้า 23) ได้สรุปปรัชญาชองเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. แนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

2. เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. หลักการ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

4. เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

4.1 จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

4.2 การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติ ปัญญาและความรอบรู้ (เกษม วัฒนชัย, 2561, หน้า 20) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560, หน้า 43) ได้ให้คำจำกัดความ เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำรัสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิดและนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตินำออกเผยแพร่มีใจความว่า “ปรัชญาแบบเศรษฐกิจพอเพียงชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับ

ชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์" ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สุรีพร เอี้ยวถาวร (2562, หน้า 6) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบกับการวางแผน การตัดสินใจและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2564, สื่อออนไลน์) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอพียงไว้เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัวชุมชนจนถึงระดับประเทศ

รุ่งทิวา สันติผลธรรม (2562, หน้า 37) เศรษฐกิจพอเพียง คือ วิธีการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาทโดยมีการประมาณตนเองและรู้จักพึ่งตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และสามารถแก้ปัญหาให้กับตนเองและชุมชน มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักอดทน อดออม อดกลั้น พัฒนาตนเองให้มีความรู้ รู้จักใช้และ

รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและในสังคม ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลต่อบุคคลชุมชนทุกโอกาส

สรุปเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตของไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดีให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และเห็นความสำคัญกับการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงมีความอดทน เพียรพยายามใช้ปัญญานำไปสู่ความสุขของประชาชน

สุเมธ ตันติเวชกุล (2552, หน้า 25) ได้กล่าวถึงนัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้พอเพียงกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการบริโภคและหลักสำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภค ในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไก่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

2. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำการค้าธุรกิจค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็ได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3. เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริดำเนินการดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังอดีต

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาหนทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากในครั้งนี้ โดยขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ละเว้นสิ่งชั่วให้หมดทั้งสิ้น ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละอายต่อแผ่นดิน

เศรษฐกิจพอพียงนั้นเป็นวิถีชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั่วไปทั้งชีวิตคนเมืองและคนในชนบท หากวิถีดังกล่าวมีความสอดคล้องสมดุลกับธรรมชาติที่ให้รู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รวมทั้งการสร้างความสมดุลระหว่างกายกับจิตใจให้เกิดขึ้น ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นวิถีชีวิตที่มีความหลากหลายและสามารถยืดหยุ่นความเป็นอยู่ของชีวิตตนเองได้

กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจพอเพียงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการพึ่งตนเองตามวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดีไม่ฟุ่มเฟือยในสิ่งไร้ประโยชน์ ไม่ยึดติดวัตถุนิยม ยึดทางสายกลาง อยู่กินกันตามฐานะ ใช้ปัญญาในการดำรงชีวิตและรวมพลังกันด้วยความสามัคคี เพื่อขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอมรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนหรือ 5 ด้านหรือ 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข ดังนี้ (สมพร เทพสิทธา, 2559, หน้า 20)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การยึดตนอยู่บนทางสายกลางก็เป็นได้

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล คือ การเตรียมพร้อมรับมือกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

4. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

5. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรและใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวีถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ที่พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกินพอใช้ ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต เนื่องจากสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นที่การบูรณาการสู่การปฏิบัติ เป็นจิตพิสัยในแต่ละรายวิชาที่มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ต่อยอดจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมุ่งเน้นการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1. พอประมาณกับศักยภาพของผู้เรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้งฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจการต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรมมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความพากเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะรู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย

ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นอย่างสมดุลและยั่งยืนใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ได้แก่

1. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1.1 กิจกรรมการออม

1.2 กิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน

2. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสังคม

2.1 กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสังคม

2.2 กิจกรรมอาชีวะบริการ

3. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 กิจกรรมแปรรูปขยะเป็นทุน

3.2 กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม

4.1 กิจกรรมชมรมรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

4.2 กิจกรรมแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในสถานศึกษา

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2560, หน้า 25) กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักการความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม) จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนการเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ

ความพอประมาณ หมายถึง การคิด พูด ทำ อย่างประมาณตนบนพื้นฐานความเป็นจริงให้เกิดความพอดี พอเหมาะ พอควร โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การไม่ประมาท ไม่เสี่ยง มีความรอบคอบเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้พอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านใช้ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและมีความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติทุกขั้นตอน

เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานทั้งคน จิตใจและการกระทำประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม ละอายในการทำความชั่ว การตั้งมั่นในความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2559, หน้า 23) การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษายึดหลักการ แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2. แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach: WSA) การพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของโรงเรียน อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การพัฒนาทั้งโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นสำรวจ (E–explore)

2.2 ขั้นสนทนา แลกเปลี่ยนความคิด (C–converse)

2.3 ขั้นการวางแผน (P–plan)

2.4 ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (I–implement)

2.5 ขั้นประเมินผลการดำเนินงาน (E–evaluation)

2.6 ขั้นการปรับปรุงแผนงาน (R–revision)

ปรัชญา เวสารัชช์ (2559, หน้า 25) การพัฒนาทั้งโรงเรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การบูรณาการเข้าสู่ระบบงาน (Built–in) เป็นการนำเรื่องที่ต้องการนำเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานและภาระงานที่ทำอยู่ปกติ

2. การจัดให้ครบวงจร (Complete Cycle) โดยนำเรื่องที่ต้องการเข้าไปในขั้นตอนต่างๆ ของระบบและภาระงานตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผล

3. การพัฒนาให้ครอบคลุมทุกส่วนของระบบโรงเรียน (Total Development) โดยให้เรื่องที่ต้องการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของโรงเรียน

4. การกำหนดปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) ที่เอื้อต่อการพัฒนาเพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมของเรื่องที่ต้องการ เช่น ระบบงาน กระบวนการทำงาน บุคลากรและโครงสร้างของโรงเรียนทางกายภาพ เป็นต้น

5. ส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self Development) โดยให้ฝ่ายต่าง ๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานและพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาวงจรคุณภาพของเดมิ่ง (Deming Cycle) คือ เป็นการบริหารอย่างมีระบบตามกระบวนการคุณภาพ PDCA ที่มีการวางแผน (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และกำหนดมาตรฐานและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act)

6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participation) โดยให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเรื่องนั้นบนพื้นฐานของความเข้าใจ การยอมรับและตระหนักในความสำคัญการจัดการในลักษณะดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานที่เป็นองค์ประกอบหลักของงานในโรงเรียน คือการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน

สรุปแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของโรงเรียน อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นการบูรณาการเข้าสู่ระบบงานเป็นการนำเรื่องที่ต้องการนำเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานและภาระงานที่ทำอยู่ปกติ เป็นการจัดให้ครบวงจร

มีการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกส่วนของระบบโรงเรียน การกำหนดปัจจัยพื้นฐานส่งเสริมให้พัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

แนวคิดหรือหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีดังนี้ (ธเนศ ขำเกิด, 2558, หน้า 148-151)

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษามากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็กเป็นการบริหารแนวราบมากกว่าแนวตั้ง ตามทฤษฎีของ Y แมคเกรเกอร์ที่มองคนในแง่ดีเห็นว่าธรรมชาติของคนชอบทำงาน มีความรับผิดชอบและใฝ่ดี จึงมอบอำนาจความไว้วางใจให้บริหารด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความยุ่งยากและเพิ่มปัญหามากขึ้นตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการกระจายอำนาจให้โรงเรียนจะทำให้สมาชิกในโรงเรียนมีส่วนร่วม โรงเรียนมีพลังอำนาจและมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองให้ มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน เพราะการที่บุคคลมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้นการบริหารตนเอง (Self-Managing) โดยโรงเรียนจะมีอิสระในการบริหารจัดการ คิดเองทำเองแก้ปัญหาเองโดยมีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีซึ่งหน่วยงานกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วมอบความไว้วางใจให้หน่วยปฏิบัติสถานศึกษาสามารถบริหารด้วยตนเอง ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันตามความพร้อมและสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียนที่เรียกว่าเอกภาพในนโยบาย แต่หลากหลายในวิธีปฏิบัติ

การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) เป็นความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ที่ยึดหลักว่าส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีหน่วยงานที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายของชาติ

สรุปว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด แนวคิดหรือหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำและการตรวจสอบและถ่วงดุล

การยึดหลักธรรมาภิบาล

การยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นการบริหารจัดการที่ดีโดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส สนองประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้งรวมทั้งหลักการสร้างอุปนิสัยเรื่อง Think Win-Win ที่มีข้อตกลงแบบ ชนะ-ชนะ ที่ต้องเกื้อกูลกันอย่างจริงใจ ทุกคนได้ประโยชน์ไม่ทำให้ใครเสียหายหลักการริเริ่ม (Principle of Human Initiative) ความหลากหลายและความซับซ้อนของกิจกรรมการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลักดุลยภาพ (Principle of Equilibrator) มีวิธีการหรือแนวทางหลากหลายที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นเรื่องสำคัญโรงเรียนมีความชอบธรรมเต็มที่ที่จะขับเคลื่อนพัฒนาและดำเนินงานด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองในการจัดการเรียนการสอนบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นพลังสร้างคุณภาพการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน

สรุปว่าการยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีโดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส สนองประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้งรวมทั้งหลักการสร้างอุปนิสัยเรื่องที่มีข้อตกลงแบบชนะ-ชนะที่ต้องเกื้อกูลกันอย่างจริงใจ ทุกคนได้ประโยชน์ไม่ทำให้ใครเสียหาย

การบริหารทรัพยากรมนุษย์

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ปัจจุบันโลกเปลี่ยนผ่าน (transformation) จากเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (Industrial economy) มาสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based economy) ทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษาและทักษะจะเป็น

สินทรัพย์ที่มีคุณค่าที่สุด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมากเพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวกลางในการสร้างและการกระจายความรู้ไปสู่การพัฒนา

วชิราพร อัจฉริยโกศล (2556, หน้า 214) ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) หมายถึง บุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความจริงใจและสามารถที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือเป็นบุคคลในองค์กรที่สามารถสร้างคุณค่าของระบบการบริหารงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ดังนั้นองค์กรจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ปฏิบัติงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

ธงชัย สันติวงษ์ (2558, หน้า 2-3) ลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management: HRM) มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นบุคคลซึ่งมีความพร้อมมีความจริงใจและสามารถที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือเป็นบุคคลในองค์กรที่สามารถสร้างคุณค่าของระบบการบริหารงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ดังนั้นองค์กรจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ปฏิบัติงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

ความหมายของการบริหารการศึกษา

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 43-45) การบริหารการศึกษา (Educational Administration) หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หรือหมายถึง กระบวนการทำงานด้วยบุคคลและทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถอย่างเพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับประชาชนด้วย การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ปฏิบัติตามนโยบายของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายสถานศึกษาไว้ว่า "สถานศึกษา" หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบันมหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2558, หน้า 30) สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยมีผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาและบริหารครูให้ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อม ปัจจัยและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

คำว่า "การบริหาร" (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการอีกคำหนึ่ง คือ "การจัดการ" (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหารส่วนมากหมายถึงการจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุ ดังนี้

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2559, หน้า 2-6) การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น กล่าวว่า คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2558, หน้า 1) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการวางแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานให้เป็นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยบริหารทั้งทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรที่เป็นวัสดุ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนต่อเนื่องตลอดชีวิต

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 47) การบริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ส่งผลกระทบถึงกันและกันและเป็นผลให้มีการพัฒนาสู่แนวทางที่ดีกว่า 5 ประการ ดังนี้

1. บริบทที่เป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของประชากร สภาพรวมของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมลภาวะ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพความรุนแรงของปัญหาสังคม สภาพความรุนแรงของปัญหาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของประชาชน การดูแลและส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ คุณภาพและบริการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความเป็นประชาธิปไตยและทุจริตคอรัปชั่นคุณภาพและความทั่วถึงของบริการทางการศึกษา

2. กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546

3. ฝ่ายบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

4. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

5. บุคลากรภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้สอน บุคลากรสนับสนุนการสอน ผู้เรียนนักการ–ภารโรง ยามและผู้ประกอบการการค้าภายในโรงเรียน

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ของการบริหารสถานศึกษาให้เข้าใจรายละเอียดอย่างชัดแจ้ง ด้วยความเอาใจใส่ ระมัดระวัง ตั้งใจ ใคร่ครวญด้วยเหตุและผล เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษายามปกติและตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ยามวิกฤต

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังกล่าวจะละเลยหรือให้ความสำคัญในด้านใดด้านหนึ่งในลักษณะของการเลือกปฏิบัติไม่ได้เพราะย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องกัน

หลักการบริหารสถานศึกษา

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 50) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดมีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบเขตวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ เป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่นเดียวกับสถานศึกษาไม่เป็นนิติบุคคลส่วนอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นในฐานะนิติบุคคล กำหนดไว้ในมาตรา 59 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจของสถานศึกษา ดังนั้นผลของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นจึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานของสถานศึกษา

สมเดช สีแสง (2558, หน้า 47) สถานศึกษามีขอบเขตภารกิจในการบริหารและจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยการ ความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ถวิล เกื้อกูลวงศ์ (2560, หน้า 60) ได้พูดถึงการบริหารว่า เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์สังคม (Science) ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและ

รัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

ปัจจัยสำคัญในการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4 Ms ได้แก่

1. คน (Man)

2. เงิน (Money)

3. วัสดุสิ่งของ (Materials)

4. การจัดการ (Management)

กระบวนการบริหารการศึกษา

ณัฐรฎา พวงธรรม (2559, หน้า 14) การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันการบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลักการกระบวนการบริหารที่นิยมกันมากที่สุดและสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารงานทั่ว ๆ ไปคือกระบวนการบริหารของลูเธอร์กูลิค (Luthur Gulick) มีองค์ประกอบและขั้นตอน 7 ขั้นรวมเรียกว่า "POSDCoRB" ซึ่งเป็นอักษรนำขององค์ประกอบกระบวนการดังนี้

1. การวางแผนงาน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการแผนปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าผู้จัดการองค์กรต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานเพราะแผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์กร ซึ่งประกอบด้วยแผนงานหลักและแผนงานย่อยแผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น

2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงานและการจัดสายงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลังการสรรหาและพัฒนาบุคลากรการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการและการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน "คน" เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการการควบคุมบังคับบัญชาและการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงานหัวหน้าต้องมอบหมายหน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคนตามลำดับโดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่งประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตามมีการตัดสินใจสั่งการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานเพื่อให้เกิดการมีร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

7. การบริหารงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางด้านการเงินและทรัพย์สิน

สรุปว่า หลักการบริหารสถานศึกษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์

แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป โดยได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานแต่ละด้านดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการให้มีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.4 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.7 การนิเทศการศึกษา

1.8 การแนะแนว

1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.10 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.13 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.14 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การบริหารงานงบประมาณให้มีขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณดังต่อไปนี้

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงินการเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินและการจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน

3. การบริหารงานบุคคลให้มีขอบข่ายการบริหารงานบุคคลดังต่อไปนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตและการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. การบริหารงานทั่วไปให้มีขอบข่ายการบริหารดังต่อไปนี้

4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.8 การดำเนินงานธุรการ

4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.11 การรับนักเรียน

4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย

4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.15 การทัศนศึกษา

4.16 งานกิจการนักเรียน

4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.18 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานและการจัดกิจกรรมในการลงโทษนักเรียน

จากการศึกษาในหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการศึกษาไว้กว้าง ๆ ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2559, หน้า 16–19)

1. การกระจายอำนาจซึ่งหมายถึงการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและกระจายลงไปถึงสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาอื่นให้มากที่สุด

2. การมีส่วนร่วมกฎหมายได้กำหนดการมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายฝ่ายในการบริหารจัดการศึกษาเช่นเขาร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมทักท้วงร่วมกำกับ (ดูแล) ให้เป็นไปตามเป้าหมายนโยบายหรือกรอบกติกาการทำงานการมีส่วนร่วมนี้ยังหมายถึงการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานด้วย

3. การประกันคุณภาพการบริหารการศึกษาตามแนวทางใหม่นี้ให้ความสำคัญแก่เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้แน่ใจว่าจะเกิดผลได้ตามเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องมีกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ให้ชัดเจนและให้มีการติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามหลักการประกันคุณภาพ

นอกจากหลักการที่กล่าวมาแล้วยังพอสรุปหลักการบริหารจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาในสวนที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรยึดเป็นแนวปฏิบัติดังนี้

1. หลักประสิทธิผล หมายความว่า จุดเน้นของการบริหารอยู่ที่เป้าหมายผลงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นเอกภาพและมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษานั้น คือสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายผลงานกำหนดตัวช่วยของตนไว้โดยชัดเจนและสามารถวัดได้ตรวจสอบได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2. หลักประสิทธิภาพ หมายความว่า การปฏิบัติงานต้องถูกต้องรวดเร็วตรงตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานประหยัดมีระบบการกำกับดูแลและการบริหารจัดการที่ดี

3. หลักความคุ้มค่า หมายความว่า การใช้เงินต้องเกิดผลดีใช้ตามความจำเป็นมุ่งสู่เป้าหมายตามแผนงานเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชนนอกจากนี้ยังหมายถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. หลักการเปิดเผยโปรงใส่ หมายความว่า กระบวนการทำงานต่าง ๆ ต้องเป็นที่รับทราบของผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องใดที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากต้องแจ้งให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบทราบทันที การทำงานทุกขั้นตอนต้องมีเหตุผลอธิบายได้มีข้อมูลสนับสนุนมีความพร้อมให้ตรวจสอบได้

5. หลักความรับผิดชอบมีความหมาย 2 ประการ คือ ต้องมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรให้ชัดเจนเพื่อตอบสนองความรับผิดชอบตามหลักการรับผิดชอบประการที่สองต้องมีผู้กำกับให้เกิดความรับผิดชอบให้ชัดเจนซึ่งอาจเป็นผู้บังคับบัญชาหรือประชาชนที่รักความรับผิดชอบถือว่าใครที่ได้รับมอบหมายงานในหน้าที่แล้วต้องทำให้เกิดผลดีที่สุดผลงานเป็นอย่างไรก็ต้องมีทั้งรับผิดและรับชอบ

6. หลักความเป็นธรรม หมายความรวมถึง ความเป็นธรรมต่อบุคลากรความเป็นธรรมต่อประเทศชาติและสังคมด้วยกฎเกณฑ์และรูปแบบวิธีการบริหารงานบุคคลต้องมีความเสมอภาคเปิดเผยเป็นที่รับรู้ทั่วไป ไม่กีดกันไม่เลือกปฏิบัติการบริหารจะต้องตอบสนองประโยชน์ที่พึ่งเกิดกับผู้เรียนและประชาชนในเขตพื้นที่เป็นสำคัญ

7. หลักการมีส่วนร่วมการบริหารยุคใหม่ ต้องเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นไปในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาหรือร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานหลักการมีส่วนร่วมนี้ หมายความรวมถึง การร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาร่วมทั้งต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในได้แสดงความคิดเห็นรวมทั้งร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการด้วย

8. หลักการมอบอำนาจ หมายความว่า ผู้ปฏิบัติต้องได้รับความไว้วางใจให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองได้ ครูต้องสามารถปรับปรุงวิธีการสอนของตนเองได้ตามความเหมาะสมไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคู่มือโดยเคร่งครัดเสมอไปหรือผู้บริหารสามารถตัดสินใจหรือใช้วิธีการที่เหมาะสมก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาหลักการมอบอำนาจนี้ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการกระทำของตน

9. หลักความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของผู้บริหารการบริหารยุคใหม่ จะเน้นเป้าหมายผลงานมากกว่าการยึดกฎระเบียบหรือปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎระเบียบโดยเคร่งครัดแต่จะเน้นให้ไว้ใจผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบสามารถใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมในการบริหารได้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพโดยตัดสินที่ผลงานมากกว่าจากวิธีการบริหารแต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง โดยกรอบนโยบายนั้นต้องไม่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารตามแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2542 เป็นแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐที่กำหนดลักษณะที่เป็นจุดมุ่งหมายการบริหารภาครัฐซึ่งสะท้อนหลักการบางประการในการบริหารโดยลักษณะของระบบบริหารภาครัฐจะต้องมีลักษณะที่พึ่งคาดหวังดังต่อไปนี้

1. สร้างประโยชน์แก่ประชาชนและประชาชาติ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่มีทัศนคติ “เจ้าคนนายคน” มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณในวิชาชีพมีระเบียบวินัยมีคุณธรรมและมีจิตบริการ

2. เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นมิตรกับประชาชนติดต่อง่ายปฏิบัติงานบนพื้นฐานของกฎหมาย กฎระเบียบ และสามัญสำนึกที่สังคมยอมรับ

มีพฤติกรรมของคนดี มีความยุติธรรมตรงไปตรงมาไม่เลือกปฏิบัติ และมีความมั่นคงในอารมณ์ ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาในประชาชน

3. เป็นระบบที่มีความรับผิดชอบและเป็นที่พึ่งของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบสูงประชาชนพึ่งได้ มีความกระตือรือร้นช่วยเหลือประชาชน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภาครัฐ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการทำงานของรัฐ

4. เป็นระบบที่เข้มแข็งทนทานต่ออุปสรรคกล้าหาญต่อสู้เพื่อคุณธรรมมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมืออาชีพเป็นกลางทางการเมืองไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลใดเป็นการเฉพาะ รู้ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชน รับผิดชอบการปฏิบัติและการตัดสินใจของตนอย่างมีเกียรติ

5. เป็นระบบที่ทันสมัยทันโลกทันการณ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีวิสัยทัศน์เห็นการณ์ไกลใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมสนใจติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีตลอดเวลา ประเมินสถานการณ์ในอนาคตเตรียมกลยุทธ์พร้อมเผชิญปัญหาล่วงหน้าปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อเนื่อง

6. เป็นระบบที่มีวัฒนธรรมที่มุ่งความเป็นเลิศของงาน มีวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมเป็นองค์กรเรียนรู้ทำงานร่วมกับภาคอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันยอมรับข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุง

สรุปได้เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจเป็นเป็นนิติบุคคล มีภารกิจและขอบเขตในการบริหารจัดการศึกษา ผลของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีขอบเขตภารกิจในการบริหารและจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป ซึ่งการบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการบริหาร

การบริหารโรงเรียนศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารสถานศึกษาหลักความพอประมาณ ได้แก่

1. พอประมาณกับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ และสามารจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พอประมาณกับจำนวนนักเรียนที่มีในแต่ละปีการศึกษา

3. พอประมาณกับงบประมาณและวัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2559, หน้า 33) ได้เสนอว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ลงสู่สถานศึกษาควรเริ่มการพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง

2. จัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะมีการจัดทำเป็นหลักสูตรแล้วควรกำหนดให้มีการสอนแทรกในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้เกิดการบูรณาการปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในสาขาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในทุกด้าน

3. จัดทำหลักสูตรให้ต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา การจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงควรจัดทำให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงการอุดมศึกษาโดยสอดคล้องกับพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย

4. กำหนดกลไกส่งเสริมให้ครูมีแนวคิดและดำเนินชีวิตสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงอาจไม่ประสบความสำเร็จได้ หากปราศจากครูผู้สอนที่มีคุณค่า มีความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น หมายความว่า นอกจากที่ครูผู้สอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังต้องเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกลไกในการพัฒนาครูให้เอื้อต่อการสอนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เรียน

5. กำหนดหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษามาผลิตครู

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 งานของการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่สถานศึกษาจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนหรือ 5 ด้านหรือ 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับความพอประมาณ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การยึดตนอยู่บนทางสายกลางก็เป็นได้อันสอดคล้องกับการบริหาร

สถานศึกษาโดยใช้หลักความพอประมาณ คือ มีการเตรียมความพร้อมในการทำงาน การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่พอดีมีประสิทธิภาพไม่ก่อหนี้สิน ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงานและรู้จักนำของที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบในการบริหารโดยใช้หลักความมีเหตุผล คือ การบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันตัดสินใจบนพื้นฐานของการใช้เหตุและผล

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยในการบริหารนั้นต้องมีการบริหารความเสี่ยง โดยประเมินความเสี่ยงล่วงหน้า มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีการวางแผนที่รอบคอบ รู้เท่าทันต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรในองค์กรและชุมชนอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

4. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ โดยนำมาเป็นหลักการบริหารงานบนฐานของความรู้ คือ การส่งเสริมคนในองค์กรได้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ใช้ความรู้ที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหา ยอมรับความเปลี่ยนแปลงเชิงวิชาการ มีจัดอบรมเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ไม่ประมาทและใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่าการบริหารโดยยึดหลักการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การบริหารโดยอยู่บนฐานของคุณธรรมและจริยธรรม คือ การดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม มีความซื่อสัตย์โปร่งใส รับผิดชอบต่องานที่ทำหรือได้รับมอบหมาย เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว รวมถึงส่งเสริมคนในองค์กรให้เข้าถึงคุณธรรมจริยธรรม

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษานั้นจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

ความหมายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักและเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษาโดยมีจุดหมายให้ไปสู่การมีคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้แตกต่างกันดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2558, หน้า 15) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารต้องบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่ต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่าหมายถึง เป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

นภาดา ผูกสุวรรณ (2558, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลดี บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559, หน้า 30) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่าเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

การบริหารวิชาการ แนวปฏิบัติ คือ การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นและทุกกลุ่มสาระ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

ตลอดจนพัฒนาเครื่องมือการวัดผลประเมินผลที่เที่ยงตรงครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับหน่วยการเรียนและเหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและกำหนดเป้าหมายการศึกษาได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียนมีความพอประมาณ รู้จักประมาณตน มีเหตุผลปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

จากความหมายดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการหรือแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักเรียนโดยมุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่า เป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559, หน้า 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญาความรู้ความสามารถคุณธรรมจริยธรรมเจตนคติและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งคนดีและมีความสุขในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียนเมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมากปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย

3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียนไม่ว่าจะเป็นในรูปของงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน

โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ

4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการผลสำเร็จของครูทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นต้น

5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผนการติดต่อสื่อสารการประสานงานการควบคุมบังคับบัญชาการวินิจฉัยสั่งการการมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวมาอาจสรุปได้ว่า งานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษาที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปและเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญของโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการของนักการศึกษา ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559, หน้า 30) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนประถมเป็น 12 ด้าน ตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตร

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. การวัดประเมินผลและการรับเข้าศึกษาต่อ

4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ (ICT)

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2559, หน้า 3-4) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ ได้แก่

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงานดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา การรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน

2.6 การฝึกงาน

3. การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดและการนิเทศการสอน

4. การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 6-7) ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครู กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วน

ราชการซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริหารมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนมีหลักการต่าง ๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ

กระทรวงศึกษาธิการได้วางขอบข่ายภารกิจของการบริหารด้านงานงบประมาณในสถานศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39–40)

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ มีหน้าที่ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาและการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

2. การจัดสรรงบประมาณ มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาเบิกจ่ายการอนุมัติงบประมาณและการโอนเงินงบประมาณ

3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและมีผลการดำเนินงาน คือ ตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดทรัพยากรการระดมทรัพยากร การจัดหารายได้ และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีหน้าที่ระดมการจัดการทรัพยากรการระดมทรัพยากร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

5. การบริหารการเงิน มีหน้าที่ เบิกเงินจากคลัง รับเงินเก็บรักษาเงินและจ่ายเงินการนำส่งเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี การบริหารบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

6. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษาการจัดหาพัสดุ การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้างการควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่าย

การบริหารงบประมาณ แนวปฏิบัติ คือ การดำเนินงานต้องกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานโดยมุ่งที่ผู้เรียนเป็นหลัก การบริหารจัดการงบประมาณ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ยึดหลักธรรมาภิบาลที่เน้นความถูกต้องของระเบียบกฎหมาย ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีข้อมูลพร้อมต่อการรายงานผลการใช้งบประมาณต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ

สาธารณชน ตลอดจนการประสานเครือข่ายหรือองค์กรอื่น ๆ ในการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณและการเสนอของบประมาณ การจัดหางบประมาณ การจัดสรรและการใช้งบประมาณการบริหารจัดการงบประมาณ พัสดุและสินทรัพย์ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ และรายงานผลการการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการต่างๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 51)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางขอบข่ายการบริหารด้านงานบุคคล ในสถานศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 52–63)

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีหน้าที่วิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยาฐานะข้าราชการครู

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งมีหน้าที่ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบหมายจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การบรรจุกลับเข้ารับราชการ การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีหน้าที่การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน เงินวิทยาฐานะและค่าตอบแทนอื่น งานทะเบียนประวัติ งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การขอมีบัตรประจำตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ งานขอหนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอพระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ได้รับเงินวิทยพัฒน์และการจัดสวัสดิการ การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง

4. วินัยและการรักษาวินัย มีหน้าที่ดำเนินการกรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีความผิดร้ายแรง การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

5. งานออกจากราชการ มีหน้าที่ดำเนินการลาออกจากราชการ การให้ออกจากราชการกรณีไม่พ้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป การให้ออกจากราชการไว้ก่อน การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน กรณีมีมลทินมัวหมอง กรณีได้รับโทษจำคุก โดยคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

การบริหารงานบุคคล แนวปฏิบัติ คือ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม มีความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ฟุ่มเฟือย ตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล ฝึกให้มีการมองไปข้างหน้าและเตรียมตัวตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล ฝึกการมองไปข้างหน้าและเตรียมตัวให้พร้อมกับความผันผวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทันรวมถึงการหมั่นแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในศาสตร์ทั้งปวงอันเกี่ยวข้องกับชีวิต โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งและพอเพียงภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ มีการกำหนด

ระเบียบและวัฒนธรรมในองค์กรที่ส่งเสริมความมีวินัยและคุณธรรม ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย

สรุปการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ให้มีความรู้ ความสามารถ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การนิเทศติดตามการทำงาน การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

การบริหารงานทั่วไป

ความหมายการบริหารงานทั่วไป

บุญเกิด ชาตัน (2561, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการเพื่อบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33) การบริหารงานทั่วไปเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย งานธุรการ งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารทั่วไปให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำสูง มีการจัดวางบุคลากรให้ปฏิบัติงานให้ตรงกับความสามารถและความถนัด มีการจัดสำนักงานที่ดี มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการประเมินตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะและอย่างต่อเนื่อง มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการบริหารทั่วไปสำหรับเทคนิคการบริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่องค์กรสมัยใหม่นั้น มีฐานการพัฒนา 5 ประการ คือ การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเชื่อมโยงและพัฒนากรอบแห่งภูมิปัญญา การมีวิสัยทัศน์ร่วมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการคิดเป็นระบบ

ธีระ รุญเจริญ (2558, หน้า 89) การบริหารงานทั่วไป ควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบาย ให้สถานศึกษาให้เป็นไปตาม

นโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลักการบริหารงานเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว

การบริหารงานทั่วไป แนวปฏิบัติ คือ ส่งเสริมการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่เน้นความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ยึดหลักความพอประมาณอย่างมีเหตุผลใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม พัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพภูมิทัศน์ของสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่นอยู่ในสภาพที่มั่นคงปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและของชาติ ส่งเสริมคุณธรรมภายในโรงเรียน เน้นความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติกิจกรรม มีการจัดทำโครงการและกิจกรรมดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง กระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริหารงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้การบริหารงานนั้น บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีภารกิจในการบริหารงานทั่วไปหลากหลาย ได้แก่ การดำเนินงานธุรการ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ งานบริการสาธารณะและงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณและ การบริหารงานงานบุคคล

ความสำคัญของการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 103) งานด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษางานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ ซึ่งครูควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติในการปฏิบัติราชการ ดังนี้ 1) การกำหนดเวลาทำงานและวันหยุดราชการ 2) การเปิดและปิดสถานศึกษา 3) การชักธงชาติ 4)การสอบ 5) การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษา 6) การจัดระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษา 7) การลงโทษนักเรียน 8) ความสัมพันธ์กับชุมชน และ 9) สิทธิทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 64–73) ได้วางขอบข่ายและภารกิจของการบริหารด้านงานทั่วไป ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงาน การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น 17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน 18) งานบริการสาธารณะ และ 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการประสานงานส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การจัดระบบ การบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนประสานงานทางการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องมีหลักยึดในการบริหารเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้นทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปโดยบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับหลักยึดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาลีรัตน์ ทองแช่ม (2559) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ใช้ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากร จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า 2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ได้แก่ 1) ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่อเนื่อง 2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ 1) มีข้อจำกัดด้านระเบียบการใช้เงินงบประมาณทำให้สถานศึกษาไม่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ 2) ครูและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดสรรงบประมาณแบบพอเพียง 2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) ขาดการพัฒนาครูด้านการทำงานเป็นทีม 2) ขาดการส่งเสริมสนับสนุนด้านการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และ 2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ 1) ขาดการใช้ข้อมูลสารสนเทศการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียง 2) ขาดการวางแผนพัฒนากิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน

กานต์ชนิต ต๊ะรนัย (2560) ได้ศึกษาเรื่องการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่าการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทอดไทยนั้น ในด้านการวางแผน การลงมือปฏิบัติการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขปรับปรุงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรมีการปลูกฝังค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นกับนักเรียนให้มาก คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาควรได้รับการอบรมสัมมนา หรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

กันตยา มานะกุล (2550) การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบนจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคนในชุมชนบนจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นกรณีศึกษา โดยสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นคนในชุมชนบ้านจอมจันทร์ จำนวน 20 คน ที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของตัวชี้วัดที่จะศึกษาจากนั้นจึงทำการทดสอบความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวและแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเว้นระยะ 1 เดือน แล้วจึงทำการทดสอบเดิมเพื่อศึกษาว่าเวลาผ่านไป 1 เดือนมีการเปลี่ยนแปลงความรู้เทียบกับตัวชี้วัดและแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงบ้างหรือไม่ พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลองโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางในแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็นการจัดกิจกรรมการสอน การอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ 40 ชั่วโมง กิจกรรมการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน 60 ชั่วโมง และกิจกรรมครอบครัวมีความอบอุ่น 40 ชั่วโมง รวม 140 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลในแต่ละกิจกรรม ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตผลการวิจัย พบว่า หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ 1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 810 2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการกินอาหารถูกต้องครบถ้วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 779 และ 3) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านครอบครัวมีความอบอุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 794 นอกจากนี้จากการสังเกตและสัมภาษณ์หลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหารให้ถูกต้องครบถ้วน การสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่นตลอดจนการนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านจอมจันทร์ได้

ชวลิต จันทร์ศรี (2555) วิจัยเรื่อง สาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 353 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สาระการเรียนรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 สาระ คือ เงื่อนไขคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความขยัน ด้านความแบ่งปันและด้านความอดทน

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2545) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงงานอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ในการทำโครงการงานอาชีพของนักเรียนยังมีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลืองรวมทั้งยังไม่มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่าง ๆ แก่กัน หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้นำไปประยุกต์ใช้ในโครงการปรากฏว่านักเรียนมีการใช้จ่ายในโครงการอย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่าง ๆ นำเศษสิ่งที่เหลือใช้ในโครงการมาใช้ประโยชน์ปรึกษากับคนในครอบครัวและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นโดยทุกคนในครอบครัวให้ความร่วมมือสนับสนุน

สกุลรัตน์ กมุทมาศ (2561) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เรื่องการบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชรามีเขต 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 335 คน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นด้าน พบว่า ด้านการสร้างความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในการสร้างความพอประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนการจัดบุคลากรและทรัพยากรอื่น ๆ ของโรงเรียนในการกำหนดนโยบายเป้าหมาย แผนปฏิบัติงานและโครงการต่าง ๆ ลำดับ 2 รองลงมา คือ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม เพื่อความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา ลำดับ 3 คือ รู้ประมาณการใช้จ่ายในการบริหารงานในโรงเรียนอย่างเหมาะสมกับสถานะการเงินของโรงเรียน ลำดับ 4 คือ วางแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายประจำล่วงหน้าและวางแผนงานอย่างรอบคอบทุกด้าน ด้านการบริหารงานโดยใช้เหตุผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ไม่ยึดความคิดของตนเองเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ลำดับ 2 รองลงมา คือ สร้างความเป็น

กันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ลำดับ 3 คือ สั่งงานโดยยึดหลักของความรู้ความสามารถเป็นหลัก ลำดับ 4 คือ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและปฏิบัติงานโดยไม่ใช้อารมณ์ตามลำดับ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า จัดลำดับความสำคัญของโครงการก่อนการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ลำดับ 2 รองลงมา คือ เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยเป็นประจำ ลำดับ 3 คือ ปกป้องความเสี่ยงนานาประการ ลำดับ 4 คือ ตัดสินใจต่าง ๆ บนหลักประชาธิปไตยและประชุมปรึกษาหารือ แก้ปัญหาและวางแผนงานกันเป็นประจำ ด้านการบริหารงานบนฐานของความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า รู้จักกาลเทศะในการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ลำดับ 2 รองลงมา คือ พัฒนาหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนในลักษณะองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคมทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น ลำดับ 3 คือ ในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ผู้บริหารได้แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ก่อนการตัดสินใจ ลำดับ 4 คือ วางแผนงานด้วยความรอบรู้ ระมัดระวัง ศึกษาบุคคลอื่นและเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้งด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาและเข้าวัดฟังธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดลำดับ 2 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้มีการจัดเข้าค่ายจริยธรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่คณะครู ลำดับ 3 คือ อดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ลำดับ 4 คือเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ไม่เจ้าชู้สู่สาว เป็นต้นและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติราชการ

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์นำเสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

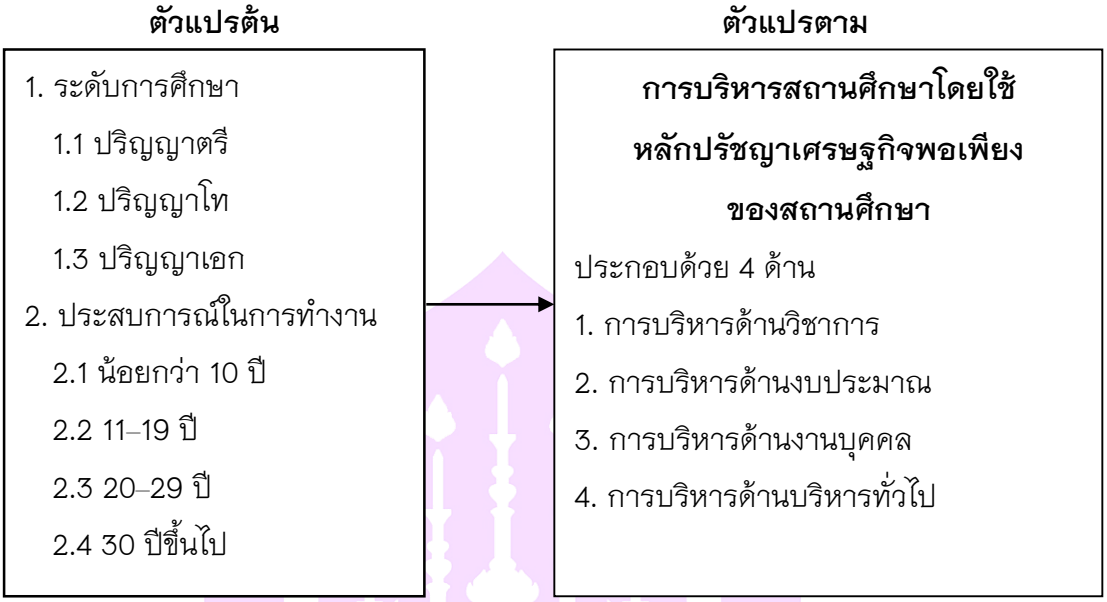

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ครูผู้สอนสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 466 คน รวมเป็นจำนวน 506 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คนและครูผู้สอนสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 210 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 246 คน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงในธีรวุฒิ เอกะกุล, 2560, หน้า 65)

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตามขอบข่ายงานในสถานศึกษาที่ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด Likert

2. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิจัยและดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัด

2.2 กำหนดประเด็นที่ต้องการสร้างแบบสอบถาม

2.3 สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด แล้วนำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้เหมาะสม

2.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือวัดที่ตรวจแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือวัดที่ตรวจแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

3.1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีฝ่ายคุณภาพนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

3.1.2 นายประเสริฐ พอนา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยบอน จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3.1.3 นายณัฐกิตติ์ กันทะศร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าบง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาข้อคำถามและภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล

3.2 นำผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) แล้วเลือกดัชนีความสอดคล้อง

ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหารวมถึงการใช้ภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน + 1 หมายถึง แน่ใจว่าถูกต้อง สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน – 1 หมายถึง ยังไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

3.3 ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ

3.4 นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try–Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha–Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการศึกษาออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 36 แห่ง โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้บริหารและส่งแบบสอบถามครูผู้สอนทางไปรษณีย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 246 ฉบับ

2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองภายในเวลา 2 เดือน

3. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บข้อมูลไว้ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติด้วยการแจกแจงความถี่ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินค่า (Rating Scale)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ใช้การเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ได้แก่ t-test และ F-test โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Sheffe's method) (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2560, หน้า 65)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อใช้การวิเคราะห์คำนวณ ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตามขอบข่ายงานในสถานศึกษาที่ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด Likert การวิเคราะห์คำนวณโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด (Likert, 1967, p. 90-95 อ้างอิงใน บุญธรรม จิตอนันต์, 2560, หน้า 91-92) ค่าคะแนนและแปลความหมายดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาก

3 คะแนน หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระดับน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ใช้การเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Sheffe's method) (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2560, หน้า 65)

สูตรที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ดัชนีความสอดคล้อง IOC (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2559, หน้า 75)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับพฤติกรรม

ΣR แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficeint) ของครอนบาค (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, 2559, หน้า 78)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1-\frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อในแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติเชิงบรรยาย

1. ค่าเฉลี่ย (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2557, หน้า 304)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ X คือ คะแนนของครูผู้สอนแต่ละคน

n คือ จำนวนครูผู้สอนทั้งหมด

$\overline{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2558, หน้า 63)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ X คือ คะแนนของครูผู้สอนแต่ละคน

N คือ จำนวนครูผู้สอนทั้งหมด

S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 4 ด้าน การบริหารประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	37	16.37
1.2 ครูผู้สอน	189	83.63
รวม	**226**	**100.00**
2. ระดับวุฒิการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	115	50.88
2.2 ปริญญาโท	109	48.23
2.3 ปริญญาเอก	2	0.89
รวม	**226**	**100.00**
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 10 ปี	103	45.58
3.2 11–19 ปี	57	25.22
3.3 20–29 ปี	38	16.81
3.4 30 ปีขึ้นไป	28	12.39
รวม	**226**	**100.00**

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 83.63 และดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.37

จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 48.23 และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.89 ตามลำดับ

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 45.58 รองลงมา คือมีประสบการณ์ 11–19 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.22 มีประสบการณ์ 20–29 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.81 และมีประสบการณ์ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.39 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวม

ด้าน	การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.04	0.84	มาก	2
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.03	0.92	มาก	3
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.19	0.76	มาก	1
4	ด้านการบริหารทั่วไป	3.93	1.14	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	**4.05**	**0.93**	**มาก**	

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = 0.93) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.84) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและด้านการบริหารงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.92) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.93, S.D. = 1.14) ซึ่งทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการ

ข้อ	ด้านการบริหารวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3.96	1.02	มาก	9
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตาม ประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.10	0.74	มาก	2
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.70	มาก	1
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหา พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	4.07	0.80	มาก	5
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	3.90	1.09	มาก	10

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.09	0.78	มาก	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	4.01	0.87	มาก	8
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ใช้แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.08	0.73	มาก	4
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแสดงเผยแพร่ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม	4.01	0.75	มาก	7
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.06	0.80	มาก	6
	รวมเฉลี่ย	**4.04**	**0.84**	**มาก**	

จากตาราง 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านบริหารวิชาการ ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.84) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = 0.70) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตาม ประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.74) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.09, S.D. = 0.78) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.90, S.D. = 1.09) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อ	ด้านการบริหารงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเสนอของบประมาณ	4.02	0.82	มาก	8

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ พัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	0.92	มาก	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเบิกจ่ายงบประมาณและใช้ทรัพยากรตามความจำเป็น	4.06	0.79	มาก	4
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.96	0.95	มาก	9
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลมาพัฒนาปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.08	0.75	มาก	3
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการจัดหางบประมาณ สนับสนุนด้านการเงิน วัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.03	0.88	มาก	7

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแนวทางการใช้งบประมาณในการบริหารงานโดยนำความรู้หลักการแนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	4.04	0.77	มาก	6
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.09	0.78	มาก	2
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.10	1.14	มาก	1
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม	3.82	1.26	มาก	10
	รวมเฉลี่ย	**4.03**	**0.92**	**มาก**	

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.92) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 1.14) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.78) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษา

มีการนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล มาพัฒนาปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.75) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 1.26) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.23	0.79	มาก	2
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรสู่การเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.20	0.77	มาก	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่	4.22	0.77	มาก	3

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนแหล่งความรู้และสารสนเทศเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.16	0.76	มาก	9
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ	4.12	0.79	มาก	10
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการจัดสื่อ เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพความรู้ของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.19	0.77	มาก	6
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรมหรือดูงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.18	0.73	มาก	7
8	ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	4.20	0.75	มาก	4
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างครูภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.16	0.75	มาก	8

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
10	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.26	0.72	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	**4.19**	**0.76**	**มาก**	

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.76) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.72) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.79) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.77) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.79) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3.95	1.07	มาก	4
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.98	1.01	มาก	3
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3.88	1.17	มาก	8
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	3.85	1.17	มาก	10
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	3.90	1.15	มาก	7
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3.93	1.19	มาก	6

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้	4.04	1.18	มาก	1
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	4.03	1.13	มาก	2
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	3.86	1.16	มาก	9
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเอกสารเวปไซด์ ซีดี เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.92	1.15	มาก	5
	รวมเฉลี่ย	**3.93**	**1.14**	**มาก**	

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 1.14) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อ ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 1.18) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัด

การศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 1.13) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$= 3.98, S.D. = 1.01) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.85, S.D. = 1.17) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One–Way ANOVA ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา (n = 226)

การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	P–value
ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	5.475	2	2.737	7.131	0.001*
	ภายในกลุ่ม	85.599	223	0.384		
	รวม	**91.074**	**225**			

ตาราง 7 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	**แหล่งข้อมูล**	**SS**	**Df**	**Ms**	**F**	**P-value**
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	6.337	2	3.169	7.122	0.001*
	ภายในกลุ่ม	99.204	223	0.445		
	รวม	**105.541**	**225**			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.028	2	1.514	4.107	0.018*
	ภายในกลุ่ม	82.195	223	0.369		
	รวม	**85.222**	**225**			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	6.314	2	3.157	3.053	0.049*
	ภายในกลุ่ม	230.597	223	1.034		
	รวม	**236.911**	**225**			
ผลรวมทั้งหมด	**ระหว่างกลุ่ม**	**5.175**	**2**	**2.587**	**6.146**	**0.003***
	ภายในกลุ่ม	**93.879**	**223**	**0.421**		
	รวม	**99.054**	**225**			

หมายเหตุ: p-value น้อยกว่า 0.05

จากตาราง 7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ปรากฏตามตาราง 8 9 10 11

ตาราง 8 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
ปริญญาตรี		0.002*	0.015*
ปริญญาโท	0.002*		0.063
ปริญญาเอก	0.015*	0.63	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 9 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
ปริญญาตรี		0.002*	0.020*
ปริญญาโท	0.002*		0.083
ปริญญาเอก	0.020*	0.083	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
ปริญญาตรี		0.032*	0.040*
ปริญญาโท	0.032*		0.098
ปริญญาเอก	0.040*	0.098	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
ปริญญาตรี		0.050*	0.100
ปริญญาโท	0.050*		0.202
ปริญญาเอก	0.100	0.202	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกประสบการณ์การทำงาน (n = 226)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	P-value
ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	9.018	3	3.006	8.133	0.000*
	ภายในกลุ่ม	82.056	222	0.370		
	รวม	**91.074**	**225**			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	12.290	3	4.097	9.753	0.000*
	ภายในกลุ่ม	93.251	222	0.0420		
	รวม	**105.541**	**225**			
ด้านการบริหารบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	11.620	3	3.873	11.682	0.000*
	ภายในกลุ่ม	73.603	222	0.332		
	รวม	**85.222**	**225**			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	8.679	3	2.893	2.814	0.040*
	ภายในกลุ่ม	**228.232**	222	1.028		
	รวม	**236.911**	**225**			
ผลรวมทั้งหมด	**ระหว่างกลุ่ม**	**10.072**	**3**	**3.357**	**8.376**	**0.000***
	ภายในกลุ่ม	**88.982**	**222**	**0.401**		
	รวม	**99.054**	**225**			

หมายเหตุ: p-value น้อยกว่า 0.05

จากตาราง 12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป

จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ปรากฏตามตาราง 13 14 15 16

ตาราง 13 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 10 ปี	11–19 ปี	20–29 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี		0.000*	0.000*	0.051
11–19 ปี	0.000*		0.962	0.236
20–29 ปี	0.000*	0.962		0.284
30 ปี ขึ้นไป	0.051	0.236	0.284	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 14 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 10 ปี	11 – 19 ปี	20 – 29 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี		0.000*	0.000*	0.153
11–19 ปี	0.000*		0.143	0.200
20–29 ปี	0.000*	0.143		0.016*
30 ปีขึ้นไป	0.153	0.200	0.016*	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาหลักหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 15 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 10 ปี	11–19 ปี	20–29 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี		0.000*	0.000*	0.068
11–19 ปี	0.000*		0.144	0.216
20–29 ปี	0.000*	0.144		0.017*
30 ปีขึ้นไป	0.068	0.216	0.017*	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 16 แสดงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 10 ปี	11–19 ปี	20–29 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 10 ปี		0.074	0.009*	0.753
11–19 ปี	0.074		0.343	0.326
20–29 ปี	0.009*	0.343		0.087
30 ปีขึ้นไป	0.753	0.326	0.087	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

บทสรุป

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษา อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 226 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลปรากฏตามรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 83.63 และดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.37

จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 48.23 และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.89 ตามลำดับ

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 45.58 รองลงมา คือ

มีประสบการณ์ 11–19 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.22 มีประสบการณ์ 20–29 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.81 และมีประสบการณ์ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.39 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและด้านการบริหารงบประมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ละด้านสรุปผล ดังนี้

2.1 ด้านบริหารวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลมาพัฒนาปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน สรุปผล ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ดังนี้

3.1.1 ด้านการบริหารวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหาร

สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกประสบการณ์การทำงาน พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ดังนี้

3.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ

บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.3 ด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร

สถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปีและผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารบุคคลแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพราะในสภาวการณ์ปัจจุบันการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้ขยายวงกว้างสู่องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนโดยมีการกำหนดนโยบาย เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้ถือปฏิบัติดังปรากฏและสอดคล้องกับแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติที่ได้ยึดแนวพระราชดำริเป็นปรัชญาหนึ่งในการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) กล่าวว่ากระทรวงศึกษาธิการ

ได้มุ่งเน้นในการจัดทำนโยบายการจัดการศึกษาให้เข้ากับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องหนึ่งที่เป็นนโยบายในการจัดการศึกษา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมากำหนดเป็นกลยุทธ์คุณธรรมนำความรู้และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาดา นันทะไชย (2561) ที่ได้กล่าวว่า แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดนโยบายและการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในการสนับสนุนให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้ผลการวิจัย การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้มีการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากทุกด้านและอภิปรายผลรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านบริหารวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำผลการนิเทศ ติดตามประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมและมีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ลาดี (2560) วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า การวางแผนงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ส่วนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจที่ดี และการส่งเสริมจากสถานศึกษาหรือหน่วยเหนือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยทางการศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ

มีการนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล มาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ บรรเทา (2561) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย–หนองบัวลำภู) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดอันดับ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณโดยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดหลักความมีเหตุผลความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันดับ 2 คือ โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความมีเหตุผลและพอประมาณและอันดับ 3 คือ โรงเรียนมีเป้าหมายในการดำเนินงานงบประมาณโดยยึดหลักความพอประมาณ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมและมีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับพรสกุล เขตจำนันท์ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า โรงเรียนสร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนเล็งเห็นประโยชน์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรในโรงเรียนมีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและภาคภูมิใจในตนเองและบุคลากรนาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมและมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุม

การพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ มีการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นน่าอยู่เน้นความประหยัด บริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีส่งเสริมการจัดการวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคลากรอย่างเสมอภาคและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระดับวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับของ สมดี สมพวงภักดี (2560) ไดศึกษาสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรูของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ผลการเปรียบเทียบพบว่า วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไมแตกต่างกัน อภิปรายผลเปรียบเทียบรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนธรรม มีทอง (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารวิชาการใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยโรงเรียนเน้นให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอด ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจตลอดจนค่านิยมพื้นฐานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเบิกจ่ายงบประมาณและใช้ทรัพยากรตามความจำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสกุล เขตจำนันท์ (2560) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีการบริหารงบประมาณตามความจำเป็นและเหมาะสม โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการใช้งบประมาณของสถานศึกษาในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนธรรม มีทอง (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการให้ความรู้ ประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง คณะครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ชุมชนและสังคมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ พรสกุล เขตจำนันท์ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า โรงเรียนมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีการบริหารจัดการอาคารสถานที่ได้อย่างคุ้มค่าและโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากองค์กรและชุมชนให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันในการทำงาน ผู้บริหารและครูที่ทำงานมานานจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า เพราะมีการอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงมีมุมมองหรือความคิดเห็นที่แตกต่างจนนำไปสู่การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผลร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บัญญัติ นนทามาลย์ (2561) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งพบว่าประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาและสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแตกต่างกัน อภิปรายผลเปรียบเทียบรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน

20–29 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สนั่น สุขเหลือ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการส่งเสริมโครงการตามแนวพระราชดำริ (เศรษฐกิจพอเพียง) จังหวัดสุรินทร์ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ทางการศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการส่งเสริมความรู้รูปแบบการวิจัยและการวางแผนการวิจัยให้ครูมีความชำนาญในระเบียบวิธีการวิจัยมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดหาหรือแต่งตั้งผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน อีกทั้งสร้างแรงจูงใจในการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ โดยใช้เรื่องการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะและที่สำคัญที่สุดควรลดภาระงานที่ซับซ้อนและภาระงานที่ต้องใช้เวลาในทำมากแต่เกิดประโยชน์น้อยของครูผู้สอนลง เพื่อจัดสรรเวลาให้ครูได้ทางานวิจัยในชั้นเรียนโดยไม่เบียดบังเวลาในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแนวทางการใช้งบประมาณในการบริหารงาน โดยนำความรู้หลักการแนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับอนันต์ เพียรพาณิชย์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลักตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขามใหญ่พัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ มีการใช้หลักเงื่อนไขคุณธรรม โดยที่

สถานศึกษาบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ หลักความพอประมาณ มีการจัดทำแผนงบประมาณการใช้จ่ายประจำปีและหลักความมีเหตุผล โรงเรียนใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด โดยคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็นเป็นเพราะว่าสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานในการบริหารทุกขั้นตอน จึงทำให้การบริหารงานด้านงบประมาณประสบผลสำเร็จ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา จึงควรมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อให้ได้ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน โดยแนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนี้ต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารด้วย

3.3 ด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทวี ศันสนียพันธุ์ (2560) ที่ศึกษาการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า การอบรมสัมมนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีกิจกรรมพัฒนาบุคลากรด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางส่วนที่สนใจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งการเข้าร่วมชมนิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในโอกาสต่าง ๆ จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงบ้างแต่ก็ขาดความมั่นใจในการนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน การจัดทำการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแต่ละแห่ง เป็นไปตามความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำเหล่านั้น จึงทำให้ขาดทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนแต่ละคนให้มีหลักคิดหลักปฏิบัติ

ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11–19 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 20–29 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมและมีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเอกสาร เวปไซด์ ซีดี เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ อนันต์ เพียรพาณิชย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลักตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขามใหญ่พัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านบริหารทั่วไปใช้หลักความมีเหตุผล โดยชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักภูมิคุ้มกัน โรงเรียนให้บริการงานธุรการ งานอาคารสถานที่และงานสัมพันธ์กับชุมชนและหลักความพอประมาณ คือ โรงเรียนเอื้อวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ให้กับชุมชนเข้ามาใช้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมและมีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

2. ด้านการบริหารงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

3. ด้านการบริหารวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสมและมีการน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรมีการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสถานศึกษากับความสำเร็จในการพัฒนาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กันตยา มานะกุล. (2550). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบานจอมจันทร์ หมูที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแมจัน จังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **คู่มือฝึกอบรมวิทยากร การปรับกระบวนทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2560). **เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ = Lifelong Education and No Formal Education.** นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กานต์ชนิต ตั๊ะรนัย. (2560). **การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติงานในโรงเรียนบ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

เกษม วัฒนชัย. (2561). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). **ชีวิตพอเพียง.** กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์. (2545). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงงานอาชีพ.** เชียงใหม่: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชวลิต จันทร์ศรี. (2555). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี. (2560). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

ณัฐรฎา พวงธรรม. (2559). **การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี., กรุงเทพฯ.

ถวิล เกื้อกูลวงศ์. (2560). **การจูงใจในผลงาน.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทวี ศันสนียพันธุ์. (2560). **การดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา.** อุบลราชธานี: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 13.

ธเนศ ขำเกิด. (2558). **การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิค การวางแผนเป็นทีม.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์หน่วยศึกษานิเทศกกรมสามัญศึกษา.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2560). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตรและสังคมศาสตร.** อุบลราชธานี: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ธีระ รุญเจริญ. (2558). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.

ธงชัย สันติวงษ์. (2558). **การบริหารงานบุคคล** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ธนธรรม มีทอง. (2562). **การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านรองแซง**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

นภาดา ผูกสุวรรณ์. (2558). **การบริหารงานวิชาการตามทรรศนะของครูโรงเรียน เทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

บัญญัติ นนทามาลย์. (2561). **สภาพการจัดการศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนในเขตอำเภองาวจังหวัดลำปาง.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

บุญเกิด ชาตัน. (2561). **การศึกษาการปฏิบัติการกิจการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2558). **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2560). **การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย)** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.** พิษณุโลก: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2557). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). บุรีรัมย์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2559). **หลักการจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2560). **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2559). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2560). **ระเบียบวิธีทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

พรทิพย์ บรรเทา. (2561). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย–หนองบัวลำภู).** สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2564, จาก https://edu.msu.ac.th/ncer/fullpaper/paper/N28.pdf

พรสกุล เขตจำนันท์. (2560). **การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4.** วิทยานิพนธ์ ค.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2559). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มาลีรัตน์ ทองแช่ม. (2559). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววังสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.

รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ. (2559). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.

รุ่งทิวา สันติผลธรรม. (2562). **การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2559). **ระเบียบวิธีวิจัย.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

วชิราพร อัจฉริยโกศล. (2556). **เอกสารประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอน (หน่วยที่ 5–8).** นนทบุรี: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2559). **การวิจัยในชั้นเรียน.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2560). **การศึกษาทางไกล Distance Education.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). **คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง.

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2560). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สกุลรัตน์ กมุทมาศ. (2561). การบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. **วารสารวิทยาจารย์,** 4(784), 94–99.

สนั่น สุขเหลือ. (2547). **ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการส่งเสริมโครงการตามแนวพระราชดำริ (เศรษฐกิจพอเพียง) จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันราชภัฏสุรินทร์, สุรินทร์.

สุชาดา นันทะไชย. (2561). **แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2564). **นายยกฯ เดินสายแจงนักลงทุนย้ำปี 50 เร่งปฏิรูปเศรษฐกิจพอเพียงอ้าแขนรับต่างชาติ.** สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564, จาก http://www.naewna .com/new.asp.

สุรีพร เอี้ยวถาวร. (2562). **การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี.** การศึกษาอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2552). **การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในวันพัฒนา.** กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.

สมเดช สีแสง. (2558). **คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ.**

การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.

สมดี สมพวงภักดี. (2560). **สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี.**ปริญญานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

สมพร เทพสิทธา. (2559). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.** กรุงเทพฯ: สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2558). **หลักการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมศักดิ์ ลาดี. (2560). **การศึกษาการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น.

สันติ บุญภิรมย์. (2558). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ปุ๊คพอยท์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (2564). **ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.** สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.cmarea3.go.th.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555–2559).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2559). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

อรกานต์ เพ็งขันต์. (2561). การบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล เขตจังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,** 10(2), 53-63.

อนันต์ เพียรพานิช. (2560). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทหลักตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขามใหญ่**

พัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

อภิชัย พันธเสน. (2560). **สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง
1. ผศ. ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ	รองคณบดีฝ่ายคุณภาพนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายประเสริฐพอนา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยบอน จังหวัดเชียใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
3. นายณัฐกิตติ์กันทะศร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าบง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 4 ด้านการบริหารประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง

ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด เพราะผู้วิจัยสรุปผลออกมาในภาพรวม

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายเฉลิม ธนาวุฒิกูร
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ในช่อง ☐ หน้าข้อความให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

1. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

   ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

   ☐ ครูผู้สอน

2. ระดับวุฒิการศึกษา

   ☐ ปริญญาตรี

   ☐ ปริญญาโท

   ☐ ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์การทำงาน

   ☐ น้อยกว่า 10 ปี

   ☐ 11–19 ปี

   ☐ 20–29 ปี

   ☐ 30 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย √ ในช่องตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก

3 หมายถึง มีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารวิชาการ						
0.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ขอ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับความคิดเห็น 5 หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมมีการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	รายการคำถาม	การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารวิชาการ						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการตามแผนงานโครงการกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนใช้แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแสดงเผยแพร่ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม					

ข้อ	รายการคำถาม	การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
		5	4	3	2	1
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
ด้านการบริหารงบประมาณ						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเสนอของบประมาณ					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการเบิกจ่ายงบประมาณและใช้ทรัพยากรตามความจำเป็น					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบติดตามประเมินผลมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการจัดหางบประมาณสนับสนุนด้านการเงินวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแนวทางการใช้งบประมาณในการบริหารงานโดยนำความรู้หลักการแนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม					

ข้อ	รายการคำถาม	การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
		5	4	3	2	1
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม					
ด้านการบริหารงานบุคคล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรสู่การเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมอบรมสัมมนาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนแหล่งความรู้และสารสนเทศเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและเหมาะสม					
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการจัดสื่อเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพความรู้ของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	รายการคำถาม	การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
		5	4	3	2	1
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรมหรือดูงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
8	ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างครูภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
10	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
ด้านการบริหารทั่วไป						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีแผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม					

ข้อ	รายการคำถาม	การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
		5	4	3	2	1
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้					
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม					
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเอกสารเวปไซด์ซีดีเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ					

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ค ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ตาราง 17 แสดงผลดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	2	3	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการบริหารวิชาการ						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
6.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการตามแผนงานโครงการกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนใช้แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแสดงเผยแพร่ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	2	3	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการบริหารงบประมาณ						
11.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเสนอของบประมาณ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการเบิกจ่ายงบประมาณและใช้ทรัพยากรตามความจำเป็น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบติดตามประเมินผลมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
16.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการจัดหางบประมาณสนับสนุนด้านการเงินวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแนวทางการใช้งบประมาณในการบริหารงานโดยนำความรู้หลักการแนวคิดทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนการบริหารงบประมาณที่ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	2	3	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการบริหารงานบุคคล						
21.	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรสู่การเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมอบรมสัมมนาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนแหล่งความรู้และสารสนเทศเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
26.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการจัดสื่อเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพความรู้ของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูหลังจากการผ่านการอบรมหรือดูงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างครูภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30.	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	2	3	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการบริหารทั่วไป						
31.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาเพื่อวางแผนดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
36.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการแสวงหาความรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกลุ่มโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเอกสารเวปไซด์ซีดีเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป

1. ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach)

1.1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.880	40

ภาพ 2 แสดงความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

Statistics

		ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ระดับวุฒิการศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน
N	Valid	226	226	226
	Missing	0	0	0

ภาพ 3 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ผู้บริหารสถานศึกษา	37	16.37	16.37	16.37
	ครูผู้สอน	189	83.63	83.63	100.00
	Total	226	100.00	100.00	

ภาพ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ปริญญาตรี	115	50.88	50.88	50.88
	ปริญญาโท	109	48.23	48.23	99.11
	ปริญญาเอก	2	0.89	0.89	100.00
	Total	226	100.00	100.00	

ภาพ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านระดับการศึกษา

ประสบการณ์การทำงาน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 10 ปี	103	45.58	45.58	45.58
	11 – 19 ปี	57	25.22	25.22	70.80
	20 – 29 ปี	38	16.81	16.81	87.61
	30 ปีขึ้นไป	28	12.39	12.39	100.00
	Total	226	100.0	100.0	

ภาพ 6 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประสบการณ์การทำงาน

2.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 40 ข้อ

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อที่ 1	226	1	5	3.96	1.02
ข้อที่ 2	226	2	5	4.10	0.74
ข้อที่ 3	226	2	5	4.13	0.70
ข้อที่ 4	226	2	5	4.07	0.80
ข้อที่ 5	226	1	5	3.90	1.09
ข้อที่ 6	226	2	5	4.09	0.78
ข้อที่ 7	226	1	5	4.01	0.87
ข้อที่ 8	226	2	5	4.08	0.73
ข้อที่ 9	226	2	5	4.01	0.75
ข้อที่ 10	226	2	5	4.06	0.80
ข้อที่ 11	226	2	5	4.02	0.82
ข้อที่ 12	226	1	5	4.06	0.92
ข้อที่ 13	226	1	5	4.06	0.79
ข้อที่ 14	226	1	5	3.96	0.95
ข้อที่ 15	226	2	5	4.08	0.75
ข้อที่ 16	226	1	5	4.03	0.88
ข้อที่ 17	226	1	5	4.04	0.77
ข้อที่ 18	226	2	5	4.09	0.78
ข้อที่ 19	226	1	5	4.10	1.14
ข้อที่ 20	226	1	5	3.82	1.26
ข้อที่ 21	226	2	5	4.23	0.79
ข้อที่ 22	226	2	5	4.20	0.77
ข้อที่ 23	226	2	5	4.22	0.77

ข้อที่ 24	226	2	5	4.16	0.76
ข้อที่ 25	226	2	5	4.12	0.79
ข้อที่ 26	226	2	5	4.19	0.77
ข้อที่ 27	226	2	5	4.18	0.73
ข้อที่ 28	226	2	5	4.20	0.75
ข้อที่ 29	226	2	5	4.16	0.75
ข้อที่ 30	226	2	5	4.26	0.72
ข้อที่ 31	226	1	5	3.95	1.07
ข้อที่ 32	226	1	5	3.98	1.01
ข้อที่ 33	226	1	5	3.88	1.17
ข้อที่ 34	226	1	5	3.85	1.17
ข้อที่ 35	226	1	5	3.90	1.15
ข้อที่ 36	226	1	5	3.93	1.19
ข้อที่ 37	226	1	5	4.04	1.18
ข้อที่ 38	226	1	5	4.03	1.13
ข้อที่ 39	226	1	5	3.86	1.16
ข้อที่ 40	226	1	5	3.92	1.15
Valid N (listwise)	226				

ภาพ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

2.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา

Oneway

ANOVA

		SS	df	Ms	F	Sig.
ด้าน1	Between Groups	5.475	2	2.737	7.131*	0.001
	Within Grpoups	85.599	223	0.384		
	Total	**91.074**	**225**			
ด้าน2	Between Groups	6.337	2	3.169	7.122*	0.001
	Within Grpoups	99.204	223	0.445		
	Total	**105.541**	**225**			
ด้าน3	Between Groups	3.028	2	1.514	4.107*	0.018
	Within Grpoups	82.195	223	0.369		
	Total	**85.222**	**225**			
ด้าน4	Between Groups	6.314	2	3.157	3.053*	0.049
	Within Grpoups	230.597	223	1.034		
	Total	**236.911**	**225**			
ผลรวมทั้งหมด	Between Groups	**5.175**	**2**	**2.587**	**6.146***	**0.003**
	Within Grpoups	**93.879**	**223**	**0.421**		
	Total	**99.054**	**225**			

* Sig น้อยกว่า 0.05

ภาพ 8 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษาภาพรวม

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I) ระดับวุฒิการศึกษา	(J) ระดับวุฒิการศึกษา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้าน1	ปริญญาตรี	ปริญาโท	-.25550*	.08312	.002	-.4193	-.0917
		ปริญญาเอก	-1.08197*	.44167	.015	-1.9523	-.2116
	ปริญาโท	ปริญญาตรี	.25550*	.08312	.002	.0917	.4193
		ปริญญาเอก	-.82647	.44237	.063	-1.6982	.0453
	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	1.08197*	.44167	.015	.2116	1.9523
		ปริญาโท	.82647	.44237	.063	-.0453	1.6982
ด้าน2	ปริญญาตรี	ปริญาโท	-.28222*	.08949	.002	-.4586	-.1059
		ปริญญาเอก	-1.11066*	.47547	.020	-2.0477	-.1737
	ปริญาโท	ปริญญาตรี	.28222*	.08949	.002	.1059	.4586
		ปริญญาเอก	-.82843	.47623	.083	-1.7669	.1100
	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	1.11066*	.47547	.020	.1737	2.0477
		ปริญาโท	.82843	.47623	.083	-.1100	1.7669
ด้าน3	ปริญญาตรี	ปริญาโท	-.17531*	.08145	.032	-.3358	-.0148
		ปริญญาเอก	-.89590*	.43280	.040	-1.7488	-.0430

	ปริญาโท	ปริญญาตรี	.17531*	.08145	.032	.0148	.3358
		ปริญญาเอก	-.72059	.43348	.098	-1.5748	.1337
	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	.89590*	.43280	.040	.0430	1.7488
		ปริญาโท	.72059	.43348	.098	-.1337	1.5748
ด้าน4	ปริญญาตรี	ปริญาโท	-.26911*	.13643	.050	-.5380	-.0002
		ปริญญาเอก	-1.19754	.72492	.100	-2.6261	.2310
	ปริญาโท	ปริญญาตรี	.26911*	.13643	.050	.0002	.5380
		ปริญญาเอก	-.92843	.72607	.202	-2.3593	.5024
	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	1.19754	.72492	.100	-.2310	2.6261
		ปริญาโท	.92843	.72607	.202	-.5024	2.3593
ผลรวม	ปริญญาตรี	ปริญาโท	-.24554*	.08705	.005	-.4171	-.0740
		ปริญญาเอก	-1.07152*	.46254	.021	-1.9830	-.1600
	ปริญาโท	ปริญญาตรี	.24554*	.08705	.005	.0740	.4171
		ปริญญาเอก	-.82598	.46327	.076	-1.7389	.0870
	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	1.07152*	.46254	.021	.1600	1.9830
		ปริญาโท	.82598	.46327	.076	-.0870	1.7389

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ภาพ 9 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษารายด้าน

ANOVA

		SS	df	MS	F	Sig.
ด้าน1	Between Groups	9.018	3	3.006	8.133	.000
	Within Groups	82.056	222	.370		
	Total	91.074	225			
ด้าน2	Between Groups	12.290	3	4.097	9.753	.000
	Within Groups	93.251	222	.420		
	Total	105.541	225			
ด้าน3	Between Groups	11.620	3	3.873	11.682	.000
	Within Groups	73.603	222	.332		
	Total	85.222	225			
ด้าน4	Between Groups	8.679	3	2.893	2.814	.040
	Within Groups	228.232	222	1.028		
	Total	236.911	225			
ผลรวม	**Between Groups**	**10.072**	**3**	**3.357**	**8.376**	**.000**
	Within Groups	**88.982**	**222**	**.401**		
	Total	**99.054**	**225**			

*Sig น้อยกว่า 0.05

ภาพ 10 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานภาพรวม

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I) ประสบการณ์การทำงาน	(J) ประสบการณ์การทำงาน	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
ด้าน1	น้อยกว่า10ปี	11-19ปี	-.42741*	.10148	.000	-.6274	-.2274
		20-29ปี	-.42127*	.11481	.000	-.6475	-.1950
		30ปีขึ้นไป	-.25704	.13094	.051	-.5151	.0010
	11-19ปี	น้อยกว่า10ปี	.42741*	.10148	.000	.2274	.6274
		20-29ปี	.00614	.12873	.962	-.2476	.2598
		30ปีขึ้นไป	.17037	.14330	.236	-.1120	.4528
	20-29ปี	น้อยกว่า10ปี	.42127*	.11481	.000	.1950	.6475
		11-19ปี	-.00614	.12873	.962	-.2598	.2476
		30ปีขึ้นไป	.16423	.15302	.284	-.1373	.4658
	30ปีขึ้นไป	น้อยกว่า10ปี	.25704	.13094	.051	-.0010	.5151
		11-19ปี	-.17037	.14330	.236	-.4528	.1120
		20-29ปี	-.16423	.15302	.284	-.4658	.1373
ด้าน2	น้อยกว่า10ปี	11-19ปี	-.39623*	.10819	.000	-.6094	-.1830
		20-29ปี	-.59779*	.12239	.000	-.8390	-.3566
		30ปีขึ้นไป	-.19993	.13958	.153	-.4750	.0751
	11-19ปี	น้อยกว่า10ปี	.39623*	.10819	.000	.1830	.6094

		20-29ปี	-.20156	.13723	.143	-.4720	.0689
		30ปีขึ้นไป	.19630	.15276	.200	-.1048	.4973
	20-29ปี	น้อยกว่า10ปี	.59779*	.12239	.000	.3566	.8390
		11-19ปี	.20156	.13723	.143	-.0689	.4720
		30ปีขึ้นไป	.39786*	.16313	.016	.0764	.7193
	30ปีขึ้นไป	น้อยกว่า10ปี	.19993	.13958	.153	-.0751	.4750
		11-19ปี	-.19630	.15276	.200	-.4973	.1048
		20-29ปี	-.39786*	.16313	.016	-.7193	-.0764
ด้าน3	น้อยกว่า10ปี	11-19ปี	-.39562*	.09612	.000	-.5850	-.2062
		20-29ปี	-.57447*	.10874	.000	-.7888	-.3602
		30ปีขึ้นไป	-.22710	.12401	.068	-.4715	.0173
	11-19ปี	น้อยกว่า10ปี	.39562*	.09612	.000	.2062	.5850
		20-29ปี	-.17885	.12192	.144	-.4191	.0614
		30ปีขึ้นไป	.16852	.13572	.216	-.0989	.4360
	20-29ปี	น้อยกว่า10ปี	.57447*	.10874	.000	.3602	.7888
		11-19ปี	.17885	.12192	.144	-.0614	.4191
		30ปีขึ้นไป	.34737*	.14493	.017	.0618	.6330
	30ปีขึ้นไป	น้อยกว่า10ปี	.22710	.12401	.068	-.0173	.4715
		11-19ปี	-.16852	.13572	.216	-.4360	.0989
		20-29ปี	-.34737*	.14493	.017	-.6330	-.0618

ด้าน4	น้อยกว่า10ปี	11-19ปี	-.30400	.16925	.074	-.6375	.0295
		20-29ปี	-.50809*	.19147	.009	-.8854	-.1308
		30ปีขึ้นไป	-.06881	.21837	.753	-.4992	.3615
	11-19ปี	น้อยกว่า10ปี	.30400	.16925	.074	-.0295	.6375
		20-29ปี	-.20409	.21469	.343	-.6272	.2190
		30ปีขึ้นไป	.23519	.23899	.326	-.2358	.7062
	20-29ปี	น้อยกว่า10ปี	.50809*	.19147	.009	.1308	.8854
		11-19ปี	.20409	.21469	.343	-.2190	.6272
		30ปีขึ้นไป	.43928	.25521	.087	-.0637	.9422
	30ปีขึ้นไป	น้อยกว่า10ปี	.06881	.21837	.753	-.3615	.4992
		11-19ปี	-.23519	.23899	.326	-.7062	.2358
		20-29ปี	-.43928	.25521	.087	-.9422	.0637
ผลรวม	น้อยกว่า10ปี	11-19ปี	-.38082*	.10568	.000	-.5891	-.1725
		20-29ปี	-.52541*	.11956	.000	-.7610	-.2898
		30ปีขึ้นไป	-.18822	.13635	.169	-.4569	.0805
	11-19ปี	น้อยกว่า10ปี	.38082*	.10568	.000	.1725	.5891
		20-29ปี	-.14459	.13405	.282	-.4088	.1196
		30ปีขึ้นไป	.19259	.14922	.198	-.1015	.4867
	20-29ปี	น้อยกว่า10ปี	.52541*	.11956	.000	.2898	.7610
		11-19ปี	.14459	.13405	.282	-.1196	.4088
		30ปีขึ้นไป	.33718*	.15935	.035	.0231	.6512

	30ปีขึ้นไป	น้อยกว่า10ปี	.18822	.13635	.169	-.0805	.4569
		11-19ปี	-.19259	.14922	.198	-.4867	.1015
		20-29ปี	-.33718*	.15935	.035	-.6512	-.0231

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ภาพ 11 แสดงการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานรายด้าน

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ–สกุล	เฉลิม ธนาวุฒิกูร
วัน เดือน ปี เกิด	5 ธันวาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2547 ศษ.บ. (พลศึกษา), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	155 หมู่ 6 ตำบลมะลิกา อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
ผลงานตีพิมพ์	เฉลิม ธนาวุฒิกูร. (ผู้บรรยาย). (17–23 เมษายน 2565). สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอแม่อาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8 (หน้า 753–765). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.